

„Mojens!“. Benno Hansen — Priit Volmer.

lejad saavad vabaduse kaasa mõelda, kaasa luua.

Tähendusküllase pealkirjaga „His Master’s Voice“ vaeb üht Variuse põhiteemat — „häälte müümist“, loovuse hingehinda. Variuses eriilmelisi tegelasi mängiv Peeter Kaljumäe on Artur Rinne osas teatrisse kiindunud noor mees, kes kibedalt pettub, kui talle Estonias lauljakoht üles öeldakse. Rinne rolli jätkab Kaljumäe mõjusas lavaloo „Suurem kui saatus“.

„His Master’s Voice’ist“ saab alguse Priit Volmeri rollirännak legendaarse bassi Benno Hansenina, mis kestnud läbi nelja lavastuse, kvintessentsiks „Mojens!“. Volmeri osalahendust hingestab saladus: Bennos sädeleb boheemlus, pulbitseb põhimõttelise pummeldaja

teatraalne sarm; bravuuri all aga liigatab rahutus, nukrus, üksildus. Ja kaalukate ooperirollide janunemine.

René Soom on täisverd variuslane, kes alates aastast 1997 mängib dramaatilisi ja koomilisi osi. Soomi ampluaastust tõestagu kolm peasa: armastust igatsev muinasjutuvestja Hans Christian Andresen („Jutustan teile oma lugu“, 2005); argikesta all luuleline Artur Adson („Lageda taeva all“, 2012); seni ta olulisim roll Nikolai Kultas, väarikas härrasmees ka ränkades katsumustes („Suurem kui saatus“, 2015).

„His Master’s Voice“ annab René Soomile Agu Lütüdüku osa. Operetiduetist „Haljal aasal“ torkab kõrva Lütüdüku peen, saksik laulumaneer. Rolli kõnes Soom imiteerivaid noote

ei pruugi, põhirõhk jääb Lütüdüku töömehetõsidusele. Laulud on taas tabavalt valitud, laulusõnu väärastab kontekst. Kui Lütüdik reipa vintis teenrina esitab prouale aruannet „Meil korras kõik“, võimendab ärev aeg tuntud kuplee võllahuumorit. Pole juhus, et lavastuses „Mojens!“ poetab Benno, tulles lund rookimast, repliigi: „Katusel on korras kõik“. On aasta 1952, mil „katusel“ pole korras miski.

Varius toob esile René Soomi ja Priit Volmeri vastaka sarmi; kujutlen neid mängimas „Pisuhänna“ Piibelehete ja Sanderit, rolle omavahel vahetades. Üks amüsanantne kokkusaamine oli lavastuses „Üksi ja vaba“ (2010), mida mängiti taas Rahvusraamatukogu kohvikus augustis 2016, Arno Vihalemma 105. sünniaastapäeva puhul. Kolm kirjameest Rootsi kohvikus: Arvo Mägi, Arno Vihalemm, Nils Ferlin. Teljeks ajakirjanik Mägi juubeliartikkel Vihalemmast: siin pole lehemees suvaline kirjatsura, vaid luuletaja ametivend ja sõber. Vihalemma ossa viskub Indrek Sarapuu mänguaplas krutskitujus. René Soom on Arvo Mägina ontlik ja väarikas, ent näitleja kõrvalpilgus muhe väänik. Soomi nappe mängunüansse on lust vaadelda. Priit Volmeri Nils Ferlin ilmub hiljem — Volmeri tegelased ilmtingimata ilmuvad, ta lavahoiak on sundimatult suurilmlik, seejuures vaba enese liigtõsiselt võtmise krambist. Üha kumab Volmeri rollidest läbi kurblik ilmavõõrus, elegantse härrasmehe koore alt piidleks kui kohmetu maapoiss. Prints ja karjapoiss. Ferlini laulus „Väike valsiviis“ miilab melanhoolia, elupõletaja Nils Ferlin ja Benno Hansen on sugulashingeksed.

Mehi sütitab ettekandja Britta, kelle Diana Dikson-Soom maiseks muusaks laulab-mängib. Ferlin lavastab kihlus-

peomängu, aga ise heitub ära Britta südikast (vastu)armastuslaulust; Mägi siivsa abielumehena tõrgub kaasa mängimast, ehkki Britta tallegi näikse meeldivat, viimaks annab kirjamees näitlemiskiustatusele järele.

„Üksi ja vaba“ finaalis loeb Mägi ette Vihalemma luuletuse „Arvustaja lahkus saalist / juba ammu enne viimast vaatust...“. Värsside allegooria on avaram, ent arvustaja lahkumine saab rafineeritud torkeks seoses eelarvamusliku suhtumisega Variusse: reeglina nende poolt, kes lahkunud saalist... enne esimest vaatust.

„Lõbusad estoonlased“, kus tegevuspaik enamasti kulisside taga, on tulvil lusti. Vargsi paotub ka näitlejasaatuste tumepoolus, elupõletamise hingehind. Siin saab naksakas karakternäitleja Urmas Põldma lüürilise rolli — Alfred Sällik on naise hullutav hurrur, ometi on tuntav valus eelaimus Sälliku lahkumises näitelavalt. Peeter Kaljumäe energiast ülekeev Pinna on nii ehe, et mõjub kui Pauli reinkarnatsioon! Priit Volmer lisab oma Bennole vaimukaid nükkeid. Südamlikult aasiv on meeste suhtlemine kostümeerija Lulliga, kelle teatritruudust Lii Tedre sooja huumoriga valgustab. Jällegi loob nüansipeene rolli René Soom — Gustav (Avesson) on huumorivaene mehike, kel nii kõne- kui laululaad puisevõitu. Gustavil napib koomilist sarmi, ta võtab ennast ülitõsiselt, seda võrratuma huumoriga saab René Soom oma rolli suhtuda.

Muljet avaldav on estoonlaste pidulikkus, mängulaadi tõstetus, hääs mõttes vanaaegne artistlikkus, stiilitaju viimses kui žestis, sõnas, laulus, tantsusammus.

Ka „Viis kuud Vildega“ pakatab elulustist ja vastse vabariigi õhinast,